

KONCEPCE ROZVOJE NÁRODNÍHO DIVADLA BRNO, p.o. V LETECH 2028 – 2032

Zpracoval doc. Mgr. Petr Štědroň, Ph.D. v roce 2025 ve spolupráci s navrhovanými uměleckými šéfkami a šéfy

Vize, poslání a strategické cíle Národního divadla Brno, p.o.

Ptát se po smyslu Národního divadla jako instituce je otázkou celoevropskou, každá doba reviduje dědictví našich předků a hledá své vlastní cesty vycházející z dobového kontextu, a samozřejmě razí cesty budoucí. Národní divadlo Brno je skutečně klíčovou kulturní institucí nejen České republiky – kvalitní a úspěšné vedení Martina Glasera vyzdvihlo všechny jeho složky, navázalo mezinárodní vztahy a sklízí úspěchy nejen v evropském uměleckém prostoru.

Národní divadlo Brno je ovšem také institucí nesmírně zavazující: jeho obsahem by měla být prvotřídní umělecká díla všech oborů a žánrů. Evropská divadla tohoto typu, a nejínak je tomu už teď v NdB, již dávno nejsou pouze divadelními budovami, ale garantem a zprostředkovatelem společenského diskurzu. NdB plní spoustu dalších funkcí kromě scénického umění – je také pilířem a aktérem společenského a komunitního života. Pěstuje se svými diváky pospolitost a kontakt daleko nad rámec jednotlivých inscenací, vede ke společnému sdílení hodnot a ideálů.

Široké pole diváků NdB nutně vyžaduje košatou, vrstevnatou a širokospektrální dramaturgii jednotlivých souborů. Znamená to dramaturgii živou, myslící, zodpovědnou, dramaturgii plně si vědomou celku a zároveň respektující jednotlivosti. Dramaturgii, která reflektuje a inspiruje, ale i kriticky nahlíží naše životy. Jen ta původní, nerecyklovaná, sebevědomá dramaturgie všech složek po sobě zanechá dlouhodobou stopu, hlavně se však otiskuje do života svých současníků.

Při realizaci a důsledném naplňování těchto cílů spoléhám na velmi zkušený tým vedoucích pracovníků a celé dobře fungující administrativy, zaměstnanců a spolupracovníků NdB. Mým cílem je trvale motivovat zaměstnance a spolupracovníky, všechny budoucí kolegy, ke sdílení společných hodnot a myšlenek.

Naší společnou snahou bude evoluční navázání na skvěle odvedenou práci Martina Glasera a jeho týmu – tedy vytvářet špičkové scénické umění s akcentem na společenskou situaci a její vývoj.

Povinností NdB je však také péče o tradici a odkaz domácí i zahraniční klasické tvorby, ovšem s dnešním přístupem, moderně a vyloženě, v kontextu současnosti. Zároveň je vedle klasického odkazu třeba rozvíjet současnou tvorbu, vybízet k jejímu

vzniku jako domácí, tak zahraniční umělce a garantovat ideální podmínky pro jejich umělecké vyjádření.

Nesmírně důležitá je péče o všechny umělecké soubory, o personální obsazení, o kvalitu, konkurenceschopnost, a především o jejich další růst. Spočívá to v soustavném hledání a sledování nových talentů, mimořádných osobností na poli hudby, divadla a tance. S tím souvisí trvalá snaha o vytváření inspirujícího prostředí a důstojných pracovních podmínek. Stálé umělecké soubory NdB, které nepřetržitě čelí novým výzvám a systematicky rozvíjejí svou práci, představují jednu z klíčových hodnot této instituce. Skvělým nástrojem rozvoje a synergie dalších kulturních příspěvkových organizací je nově vznikající edukační centrum NdB, které dá prostor vzdělávání mladých tanečníků a hudebníků. Stejně tak je důležitá i péče o repertoár a jeho promyšlenou skladbu, která bude reflektovat všechny sociální i věkové vrstvy společnosti. Mým snem je vytvořit divadlo bezbariérové v plném smyslu slova, bez překážek fyzických, ekonomických a mentálních, zkrátka pokračovat v nastolené cestě a zbavovat potenciální diváky NdB pocitu elitářství a nedostupnosti vůči instituci. Doprovodné programy, workshopy, industry-programy, diskuse s tvůrci a výkonnými umělci – to vše jsou ideální nástroje otevřené komunikace s diváky a rozšiřování divácké základny.

Velmi důležitá je také skutečnost udržitelnosti, ekologické stopy instituce. Je důležité nevnímat udržitelnost jako omezení, ale jako bytostnou potřebu – naší povinností je udržovat prostředí, ve kterém žijeme, i nadále žitelné.

Jednotlivé domy Národního divadla Brno prošly v minulých letech generální či částečnou rekonstrukcí a obměnou technologií. V tomto úsilí je nutné pokračovat i nadále. Společně s průběžnou modernizací budu podporovat vzdělávání technických zaměstnanců a jejich další profesní rozvoj, a to skrze odborné semináře či workshopy ve spolupráci s Asociací profesionálních divadel či prostřednictvím stáží v zahraničních institucích, které disponují špičkovými jevištními technologiemi. Vytvoření bezpečného prostředí pro všechny zaměstnance, jejich průběžné vzdělávání, rozvoj a adekvátní finanční ohodnocení je trvalým a každodenním úkolem celého funkčního období ředitele. Fluktuace a odchod zaměstnanců za lukrativnějšími pobídkami každým rokem narůstá a je sílící hrozbou pro chod tak významné instituce.

Troufám si tvrdit, že můj tým i já sám se velmi dobře a efektivně orientujeme v evropském uměleckém prostoru, do něhož bychom rádi vstoupili v podobě koprodukčních projektů všech souborů, které skýtají jednak možnost uměleckého oživení, ale i finanční participace, především však hledání pozice NdB ve světovém kontextu.

Je nezbytné vnímat, odkud jdeme a kam směřujeme. Tedy regionalitu, lokální odkazy, i nadregionalitu – rádi bychom více do chodu NdB zapojili brněnské umělecké školství a kulturní instituce, budeme usilovat o organické prosíťování spolu s NdB. Chceme prohloubit funkční spolupráci s brněnskými nakladatelskými domy –

mým záměrem je vytvoření platformy na půdě divadla pro dialog se zástupci literatury, architektury, výtvarného umění, uměleckých škol a divadelních kolegů, a to skrze křty knih, výstavy, tematické přednášky a jiné akce. Velikost Brna a blízké vazby vyzývají skrze divadlo k rozvíjení kulturní identity města. Naše společná láska k Brnu, znalost jeho nejen kulturní historie, ale i současných vazeb je pro nás klíčová a zavazující. Chceme vyhledávat grantové pobídky a koprodukční možností na všech úrovních. Zkrátka vnímat a akcentovat lokální kontext, zároveň však vyvíjet ambice světových rozměrů.

Stav instituce / SWOT analýza organizace

Silné stránky

- jedinečnost třísouborové instituce, její programová dramaturgie a její postavení, sepětí tradice a progresivních trendů
- mimořádná nadregionalita NdB, (středo)evropský dosah
- soudržnost organizace a úsilí o Gesamtkunstwerk, vysoce kvalitní úroveň souborů i zaměstnanců

Slabé stránky

- snížená flexibilita plánování z důvodů rozsahu organizace, bohatá kulturní mapa města Brna a s ní spojené konkurenční prostředí (boj o diváka), potřeba dlouhodobého plánování a tím snížená míra okamžité reakce na společenské fenomény
- stárnutí technologií a divadelních budov (Mahenovo divadlo)
- snížená možnost adekvátní finanční motivace zaměstnanců. NdB bohužel není v evropském prostoru v této oblasti konkurenceschopné a problematická situace se začíná projevovat už i v rámci domácího pracovního trhu (u technického personálu, administrativy, zaměstnanců marketingu)
-

Příležitosti

- fundraising z neveřejných zdrojů, zahraniční koprodukce, důslednější využívání grantových pobídek, rozvíjení festivalů „Janáček Brno“ a „Divadelní svět Brno“ směrem k zahraničním partnerstvím
- výraznější spolupráce s městským kulturním průmyslem (zřizovaným i nezřizovaným), prosíťování a synergie
- rozšiřování marketingové a prodejní strategie s novým vedením a repertoárem, hledání nových diváckých segmentů a péče o stávající (mecenášský klub, abonenti, klub mladého diváka), analytická práce s prodejními daty

Hrozby

- snížená konkurenceschopnost na pracovním trhu, odliv zaměstnanců (počínaje technickými pozicemi)
- nestálá tržní síla diváků – možný pokles návštěvnosti či tržebnosti

Zahraniční přesah

Mým cílem je navázat na dosavadní rozjednaná partnerství a posilovat pozici národního divadla Brno zejména ve společenství evropských divadelních domů – prostřednictvím členství v oborových organizacích, běžících festivalů, koprodukčních projektů a hostování na zahraničních scénách. Nabízí se navazování a prohlubování partnerství s divadelními festivaly Wiener Festwochen, Theater der Welt, ohledávání visegradského prostoru, rozšiřování kontaktů s polským mezinárodním festivalem Kontakt Toruň či rumunským Sibfestem (Sibiu International Theatre Festival), dále pak možné koprodukční projekty s vídeňským Burgtheaterem, Volkstheaterem, komorním Schauspielhausem Wien či berlínskou a hamburskou divadelní scénou.

Ekonomická, obchodní a marketingová strategie

V loňském roce v NdB vlastní příjem divadla poprvé překročil hranici 100 milionů korun, v roce 2024 navštívilo NdB rekordních 260.000 diváků. což je ovšem daní za enormní tlak na maximální využití jevišť a personálních zdrojů. Vzniká tak tenze mezi nutností vytvořit kvalitní podmínky pro uměleckou tvorbu a nezbytností na straně finančních příjmů. Zásadním problémem současného divadelnictví je mimo jiné získávání a následné udržení pracovníků na všech pozicích – od výsostně uměleckých až po technické. Národní divadlo Brno by mělo být schopné vytvořit svým zaměstnancům takové pracovní a finanční podmínky, které je budou motivovat k dlouhodobému udržení pozice. Platové tabulky se bohužel dlouhodobě mýlí s realitou pracovního trhu. Je zapotřebí se zřizovatelem diskutovat o navýšení provozní dotace k dosažení dostatečného objemu prostředků na motivační složky platu, aby tak bylo možné finančně motivovat kvalitní spolupracovníky adekvátně vůči jejich požadavkům a pozici na pracovním trhu.

Ekonomické parametry NdB vykazují, že dlouhodobě nastavená obchodní a marketingová strategie je efektivní. Marketing je však protékající a proměnlivá řeka – vyžaduje každodenní pozornost a flexibilitu k jeho cílení – vyžaduje kreativitu ve využívání moderních forem komunikace s diváky. Za svého působení na kulturní scéně jsem prošel a vyzkoušel řadu marketingových modelů a nástrojů, z mé zkušenosti vyplývá potřeba trvalé evaluace marketingových nástrojů, práce s daty a přesné cílení.

Rád bych například pokračoval v modelu „dynamického vstupního“, fungujícího obchodního modelu NdB, který se výrazně osvědčil. Jde o správné a flexibilní

nastavení prodejního systému, který zajišťuje přístupnost skupinám s nízkými příjmy, a přitom umožňuje aktuálně zvyšovat cenu vstupenky.

NdB, jeho jednotlivé soubory a domy se mohou dlouhodobě pyšnit velice dobrou, dokonce vzrůstající návštěvností. Je však stále zapotřebí hledat nové skupiny diváků a pečovat o přirozený rozvoj publika. A to skrze pravidelně revidovanou, novou komunikační a marketingovou strategii, která bude pracovat se stávajícími diváckými skupinami a práci s nimi a zároveň oslovovat diváky, se nimiž instituce dosud nepracovala.

Rozvoj fundraisingu a sponzoringu

Dobře vím, jak složitý a dlouhodobý úkol je získat disponibilní finance pro kulturní sektor z podnikatelského prostředí. Je třeba neúnavně pracovat na rozvoji fundraisingových aktivit na bázi jednotlivců a firem. Je třeba posílit či personálně navýšit pozici a možnosti fundraiserky/ra v rámci organizace, která/ý by se mohl proaktivně a kontinuálně věnovat získávání prostředků pro jednotlivé projekty NdB. Jedná se však o běh na dlouhou trať, práci dlouhodobou a s nejistým výsledkem, u níž nelze efekt zaručit a očekávat ihned. Je nutné se však o to intenzivně zasazovat a v úsilí nepolevovat.

Veřejná kulturní instituce

V září 2024 vstoupil v platnost zákon o veřejné kulturní instituci. Národní divadlo Brno by jako nejvýznamnější brněnská divadelní instituce mělo pokračovat v debatě s politickou reprezentací nad možností implementace tohoto zákona v praxi. Veřejná kulturní instituce by v současné podobě zákona nabídla několik významných argumentů pro rozvoj kulturních institucí, ať už je to větší míra finanční stability na víceletá období, spoluzaložení z více úrovní veřejné správy. Důležitým podnětem je také evidentní regionální přesah NdB a s ním spojená otázka finanční participace Jihomoravského kraje. JMK už v tuto chvíli finančně participuje více než jiné kraje, do budoucna je zapotřebí vůle ke změně rozpočtového určení daní v součinnosti s městskou politickou garniturou.

Návrh využití budov a prostor svěřených organizací k hospodaření, event. využíváním organizací na základě smluvních vztahů

Hlavním polem působnosti NdB je provozování umělecké a doplňkové činnosti svých souborů ve svěřených budovách. Národní divadlo Brno by však mělo co nejeefektivněji využívat volných kapacit k pronájům, v nakládání se svými budovami zacházet hospodárně a samozřejmě aktivně vyhledávat pobídky pro jejich využití.

Budovy budou nadále poskytovány významným městským akcím vyššího smyslu (např. Divadelní svět Brno). Se svým nástupem bych rád provedl revizi využití budov a cen pronájmů, za které jsou poskytovány. Pokud by budovy nabízely volné kapacity, budeme hledat jejich další možné zpoplatněné využití, samozřejmě pokud tyto pronájmy nenaruší hlavní činnost jednotlivých souborů. Tuto skutečnost reflektuje současné vedení NdB novým pracovním úvazkem věnujícím se pouze pronájmům a využití volných kapacit prostor.

Shrnutí

Národní divadlo Brno je stabilní institucí, která je a musí zůstat prvořadým a klíčovým aktérem v celonárodním kulturním rozvoji. Nejsem z těch, kteří by chtěli negovat práci předchůdců, chtěl bych naopak s pokorou a evolučně navázat na to, čeho již NdB v předchozích obdobích dosáhlo. NdB bych se chtěl věnovat plně, využít svých manažerských schopností, dovedností číst a řešit problémy a spojovat tým. Nabízím zkušenosti z několika postů a druhů divadel, široké zahraniční kontakty a orientaci v evropském kulturním sektoru. Jsem schopen kontinuální a důkladné práce, soustředěné vést jednotlivé členy týmu a hledat pružná řešení, nastolovat témata a klást otázky odrážející současné společenské dění. Z práce šéfdramaturga a ředitele jednoho z nejvýznamnějších českých divadelních festivalů mám bohaté zkušenosti s kulturní diplomacií. Mým snem je, aby NdB bylo ve všech svých složkách vynikající uměleckou institucí reflektující tradici i zcela současné tendence, aby bylo pro své diváky a samozřejmě i zaměstnance místem, kde nacházejí smysl, podněty, růst a inspiraci. Tři roky do nástupu do funkce ředitele umožňují vysokou intenzitu následných příprav zcela konkrétních uměleckých záměrů mé koncepce.

Pokud bude tato koncepce shledána jako dostatečně nosná pro budoucí rozvoj Národního divadla Brno a budu poctěn důvěrou tuto instituci vést, přijmu tento úkol se vší pokorou a zodpovědností, očekávám však také vůli a úsilí zřizovatele mě v mých snahách maximálně podporovat, reflektovat potřeby NdB a jeho zaměstnanců, a především vycházet vstříc nutné růstové tendenci rozpočtu.

Návrh uměleckých koncepcí jednotlivých souborů

OPERA NDB

Představujeme novou vizi vedení ansámblu, jejímž cílem je přiblížit se modelu velkých mezinárodních operních domů, kde vedení tvoří tým uměleckých a manažerských osobností. Současný stav, kdy vedení souboru na svých bedrech nese dirigent, režisér či pěvec, který obětuje své umělecké ambice manažerské práci, je jen stěží udržitelný.

Nová struktura vedení souboru sestává z výkonného ředitele (šéfa) opery opírajícího se umělecky o hudebního ředitele (šéfa) opery a dramaturga (kmenového režiséra) opery. Společnými silami pečují jak o umělecký rozvoj ansámblu, tak o jeho praktický chod. Poradním orgánem vedení může být kromě uměleckých orgánů sboru a orchestru též nezávislá umělecká rada, složená z osobností zastupujících instituce, které jsou s divadlem svázány.

Funkci výkonného ředitele opery by zastával **Aleš Kučírek**. Jedná se o osobnost, která pracuje v top managementu divadla od roku 2008. Zosobňuje kvalifikovaného krizového manažera, jenž dokázal rozpohybovat první dva ročníky festivalu Janáček Brno, stál po boku šéfů ve čtyřech funkčních obdobích, elegantně přestál dislokaci souboru na brněnském výstavišti, prožil s operou komplikované období koronaviru, disponuje odpovídajícím vzděláním, jazykovým vybavením i diplomatickými schopnostmi, udržuje kontakt se světovými agenturami i uměleckými osobnostmi a zejména participuje celou dobu na budování současného renomé brněnské opery.

Hudebního ředitele by vykonával **Jakub Klecker**, umělec spojený s brněnským operním světem pupeční šňůrou. Momentálně patří k několika málo dirigentům v republice, kteří ovládají toto specifické řemeslo na vysoké úrovni. Má ve svém repertoáru bohatý seznam titulů od české klasiky po velký italský repertoár. Zastával pět let post hudebního ředitele v Národním divadle moravskoslezském a dva roky funkci šéfdirigenta v Moravské filharmonii Olomouc. Stál patnáct let v čele dětského sboru Kantiléna a momentálně vede Katedru dirigování a operní režie na JAMU. S Janáčkovou operou spolupracuje jako dirigent přes dvacet let. Ztělesňuje umělce s maximálním nasazením, toužícím po hledání nových talentů, dychtícím po možnosti formovat brněnskou operní scénu.

Post dramaturga by převzal mladý, talentovaný operní režisér a pěvec, **Vladimír John**, jehož energie a nadšení vhodně doplňují zkušenosti zmíněných šéfů. Už během studií na JAMU se aktivně podílel na tvorbě řady brněnských inscenací jako asistent režie (nejčastěji v koprodukcích se zahraničním inscenačním týmem). Jeho odhodlání, schopnosti a originální přístup natolik zaujaly současného šéfa opery, že mu svěřil nastudování významného díla *Král Roger* na jevišti Janáčkova divadla. Vzápětí také navázal režijní spoluprací s Národním divadlem moravskoslezským a Moravským divadlem Olomouc. V roli dramaturga by chtěl plynule rozšířit stávající programové směřování, dodat mu nový rozměr a rozvinout mezigenerační dialog.

Všechny tři zmíněné osoby mají nespornou výhodu v tom, že se již několik let aktivně podílejí na budování značky brněnské opery. Denní kontakt s vedením opery jim umožňuje plynulé předání funkcí a naplánování sezón, za které následně ponesou vlastní zodpovědnost. Postupný přechod z jednoho vedení na druhé je u instituce s podobným rozsahem a významem klíčový.

Umělecký rozvoj (heslo „kontinuita“) – Soubor Janáčkovy opery NdB se momentálně nachází ve velmi dobré umělecké kondici. Dlouhodobě je odbornou i širokou veřejností vnímán jako jednička na tuzemské operní scéně. Úkolem nového vedení bude prvenství udržet a přijít s inovacemi, které inspirují ostatní tuzemské domy. Umělecký rozvoj nebude revoluční, nýbrž evoluční a jeho směřování bude přirozeně vycházet z potřeb souboru v dané situaci, a především z nezbytnosti reflektovat umělecké ambice nového vedení.

Janáčkova opera momentálně nabízí jak zajímavou dramaturgii, tak zajímavé veřejně i neveřejně vystupující umělecké osobnosti. Vedle zahraničních režijních hvězd lze do budoucna více akcentovat hostování špičkových dirigentů, kteří často představují nový impulz pro umělecký rozvoj orchestru i sboru. Kmenový divák opery je taktéž lačný po fluktuaci vrcholných uměleckých osobností v sólových rolích. Možná právě zde se nabízí prostor k větší pestrosti. Samozřejmě to představuje nesnadnou výzvu pro rozpočet i zachování uměleckých kvalit inscenací.

Rádi bychom pokračovali ve spolupráci s Robertem Carsenem, Davidem Pountneym, Davidem Radokem, a doplnili je o další esa současné režie – Christof Loy, Dmitrij Černjakov, Claus Guth, Christoph Marthaler či Krzysztof Warlikowski. V uměleckém kontaktu chceme samozřejmě zůstat i se současným šéfem Jiřím Heřmanem a oslovit další výrazné české režisérské osobnosti – jsou jimi Magdalena Švecová, Tomáš Pilař a nastupující mladá generace. U dirigentské taktovky se vedle Jakuba Hruši a Tomáše Hanuse mohou objevit též zahraniční špičkoví dirigenti jako Carlo Rizzi či Finnegan Downie Dear aj. Rádi uvítáme současné hvězdy operního nebe, držitele různých evropských ocenění – Kate Lindsey, Elsa Dreisig, Corine Winters, Sabine Devielhe, Lisette Oropesa, Freddie de Tomasso, Benjamin Bernheim, Michael Spyres, Kyle Ketelsen aj.

Nové vedení opery chce zůstat aktivním spoluúčastníkem organizace Opera Europa, která představuje skvělý prostor pro setkávání intendantů vyššího i nižšího managementu evropských operních domů a která může být úrodnou půdou pro vznik kooperací či koprodukcí brněnské opery s předními evropskými institucemi. Také streamovací služba Opera Vision je významnou motivací pro vznik kvalitních inscenací a pro následnou konfrontaci. Z těchto důvodů zůstane prezentace souboru na zmíněné platformě pevnou součástí plánů.

Novou myšlenkou je vytvořit v rámci České republiky obdobné prostředí pro dialog mezi jednotlivými českými operními domy, aby si mohly nasdílet své zkušenosti i budoucí plány. Často totiž dochází k tomu, že se umělecké záměry jednotlivých divadel nečekaně střetnou a obsazení vyhledávaných umělců se vzájemně překrývá. Podobným situacím by se dalo díky těmto aktivitám předcházet.

Dramaturgie – Plánujeme pokračovat v kombinaci repertoárového divadla s jednorázovými projekty, protože se tento model pro Brno po letech experimentů s blokovým hraním ukázal jako nejvhodnější. Rádi bychom se pokusili o větší

polarizaci mezi inscenacemi vytvářenými jako jednorázový projekt a inscenacemi určenými pro časté reprízování.

Jednorázové projekty, povětšinou náročné produkce s jedním obsazením, budou mít jasněji dané mantinely repríz. Ideálně by měly vznikat jako koprodukce určené k dalšímu provozování v jiných operních domech, aby po nízkém počtu repríz měly svůj další život a opodstatnění v rozpočtu.

Momentální systém čtyř operních premiér v Janáčkově divadle je na hraně rozpočtových i provozních možností a velmi pravděpodobně tomu tak bude i do budoucna. Dramaturgie premiér by mohla dvěma tituly reflektovat potřeby kmenového návštěvníka či, lépe řečeno, abonenta opery, a jedním titulem seznamovat diváka s novou kompozicí, určenou přímo pro soubor či s titulem, který patří k méně hraným klenotům operní literatury. Samozřejmě by měl být (alespoň jednou za dva roky) titul vhodný pro školy, případně titul, jehož označení spadá do kategorie rodinný.

Specifikum brněnské opery spočívá v unikátním propojení s osobností Leoše Janáčka, který v Brně žil, tvořil a jehož jméno nosí jak ansámbl samotný, tak i dům, v kterém sídlí. Proto bude i nadále soubor usilovat o pravidelné nastudování díla tohoto velikána s minimálně dvouletou periodicitou v návaznosti na festival Janáček Brno.

Považujeme také za důležité nadále uvádět jak starou hudbu ve spolupráci se soubory specializovanými na historicky poučenou interpretaci, tak světové premiéry žijících autorů. Plánujeme také koncertní provedení oper, oratorií, mší, kantát, písňových recitálů a stejně tak i scénické provedení duchovní vokální hudby.

Klíčová je pro nás také spolupráce s novou generací. Sem přirozeně spadá úzké propojení s JAMU a Konzervatoří Brno. Péče o nastupující generaci musí patřit k prioritám profesionální instituce, jakou je Národní divadlo Brno. To by mohlo kromě stáží, předzpívání a konkurzů nabídnout i neformální (a do budoucna třeba i oficiální) edukační platformu, podobně jako je tomu u operních studií a akademií při významných divadlech. Díky tomu by operní scéna získala perspektivní a dobře připravené umělce všech hlasových oborů se solidní divadelní průpravou a mohla navazovat spolupráci s mladými dirigenti, režiséry, pěvci, výtvarníky a dalšími tvůrci. Tento most mezi studentem a profesionálem může nenásilně vznikat díky osobě nového hudebního šéfa, který je zároveň vedoucím Katedry dirigování a operní režie na JAMU

I nadále hodláme pomáhat rozvíjet doprovodný program, alternativní operní aktivity a spolupracovat s ansámblly jako Opera Diversa či Hausopera, které si svými site-specific performance dokázaly vytvořit ojedinělou fanouškovskou základnu.

Festival Janáček Brno dnes zaujímá pevné místo na evropské festivalové mapě. Jako vůbec první v České republice získal prestižní cenu The International Opera Awards za nejlepší festival roku 2018. Takové prvenství vypovídá jak o vysoké úrovni

festivalu, tak o mimořádných schopnostech managementu, jehož je případný budoucí šéf souboru součástí. Pro nové vedení bude výzvou udržet vysoko nastavenou laťku a přinést další podněty. Zahraniční spolupráce na rok 2028 už jsou nyní v pokročilém stadiu vyjednávání – v mezinárodním operním provozu nelze jinak. Bezprostředním úkolem nového ředitele a nového vedení opery bude dramaturgická a produkční příprava ročníku 2030, jehož programování by se mělo rozběhnout nejpozději již koncem roku 2026.

Město Brno s každým ročníkem festivalu více a více žije Janáčkem. Je to vidět jak na ulicích, tak kupříkladu i v gastronomii. Zapojení městských institucí a spřátelených příspěvkových organizací do spolupořádání festivalu je klíčové pro dlouhodobý úspěch a bude i do budoucna pevnou součástí plánů.

Závěrem krátké poselství: každá doba nastavuje opeře nové mantinely. Úkolem budoucího týmu bude tyto hranice vymezit tak, aby se v opeře mohlo najít široké spektrum diváků.

ČINOHRA NDB

Post umělecké šéfky/ šéfa Činohry Národního divadla Brno s sebou nese velkou míru zodpovědnosti ve vztahu k instituci NdB, její historii a tradici, i směrem k divákovi. Moje volba šéfky Činohry byla v tomto případě jednoznačná – oslovil jsem svoji manželku a trvalou spolupracovnici Doru Štědroňovou, se kterou jsem prošel celý svůj profesní život různými institucemi (Mahenova činohra, Reduta, Divadlo Na zábradlí) a naše společné výsledky jsou, troufám si tvrdit, dostatečně průkazné.

Dora Štědroňová je rodem i studiem svázaná s Brnem, po studiích na FF MU (Divadelní a filmová věda) absolvovala doktorské studium na FaVU VUT v Brně. Jedná se o velmi etablovanou divadelní tvůrkyni, dramaturgyni a uměleckou šéfku s bohatou a úspěšnou praxí na vedoucím postu. Její umělecké vedení, inscenační, scenáristická a pedagogická činnost (JAMU, DAMU, FF UK) má vynikající výsledky. Dora Štědroňová je navíc dlouhodobě aktivní v oblasti zahraničního divadla, je dlouholetou dramaturgyní (od roku 2005) a posléze šéfdramaturgyní Mezinárodního festivalu Divadlo v Plzni.

Vzhledem k tomu, že na počátku divadelní práce Dr. Dory Štědroňové byla právě Mahenova činohra (pozici dramaturgyně zastávala v letech 2005–2007) a následně Divadlo Reduta (2007–2013), mohu s jistotou tvrdit, že je podobně jako já důvěrně a zblízka obeznámena s chodem tohoto organismu a uvědomuje si složitost a náročnost této výzvy. Soustavně sleduje umělecké aktivity českého i zahraničního divadelnictví, její umělecké směřování a vedení je ve znamení usilovné, soustavné a efektivní práce, kterou provází řada diváckých a odborných ocenění doma i v zahraničí.

Směřování Činohry Národního divadla Brno by mělo být přístupné všem, zároveň by však umělecká tvorba měla diváka posouvat, vzdělávat, poskytovat mu nové podněty. V poslední době prošla Činohra NdB výrazným přerodem a nyní působí suverénním dojmem, s kvalitním souborem a zřetelnou dramaturgií. Naším záměrem je rozvíjet započatou cestu, navázat na směr předchozího vedení, obohatit jej a rozšiřovat: soustředit se na uvádění klasického repertoáru v moderním zpracování, hledat pro divadlo nové texty a témata, cizelovat kvalitní herecký soubor a stavět jej před nové výzvy, divákům zprostředkovávat intenzivní umělecké zážitky.

Divadlo jako společenský činitel

Divadlo, ve kterém spatřujeme smysl, je založené na rezonujících tématech, na silném souboru a na práci předních režisérů a režisérek. Činohra NdB působí na dvou scénách, v Mahenově divadle a v moderně renovované Redutě. Charakter samotných domů spoludefinuje jejich umělecké směřování. Mahenovo divadlo je prostorem pro činohru interpretační, hereckou a s širším diváckým záběrem, ale především by mělo jít o místo živého dialogu s tradicí. Živý, pulsující moment spatřujeme v aktuálním výkladu, interpretaci klasických děl i v uvádění současných textů.

Komornější Reduta, jejíž dramaturgický obsah jsme definovali v letech 2007–2013 (obšírně o celém období v knize A. Jochmannová, H. Hložková (eds.): *Divadlo pod proudem doby. 30 let Národního divadla Brno 1989–2019*, NdB 2024), je místem pro dramaturgické výzvy, současné texty, autorskou tvorbu. Základní dramaturgický proud v Mahenově divadle a v Redutě by tedy měla tvořit repertoárová řada titulů doplněná nárazovými, nízkonákladovými projekty na pomezí divadla a performance s nízkým počtem repríz. Smyslem těchto projektů, které by zasahovaly do veřejného prostoru, by mělo být nabourávání tradičního divadelního uspořádání, hledání nových uměleckých impulzů i prostor, a především oslovování mladší generace, která není většinovým divákem NdB. Zde se otevírá příležitost pro spolupráci s nejmladší divadelní generací, s Divadelní fakultou JAMU, s Divadelní vědou FF MU, popřípadě s FaVU VUT. Skrze studijní stáže, asistence i kreativní propojování (např. výstavy klauzurních scénografických prací, spolupráce s dramaturgy či divadelními lektory) bychom chtěli vytvářet mosty mezi těmito institucemi, vybudovat ve studentech divadelních oborů pocit sounáležitosti s NdB.

Dalším důležitým bodem pro vytváření širší divácké sítě je rozvíjení doprovodných programů, které přibližují divadelní svět z jiného úhlu, obohacují sdělení a rozšiřují divácký segment. Současné vedení NdB se těmito aktivitám za pomoci odborníků velmi intenzivně věnuje, tuto práci bychom velmi rádi rozvíjeli a obohatili. Důraz bychom chtěli klást na aktivity s mladým publikem, chtěli bychom oslovit studenty středních a vysokých škol a vytvořit pro ně sérii zážitků v podobě seznámení s chodem divadla, vybranými inscenacemi a nabídnout sérii workshopů

zaměřených na konkrétní divadelní práci. Zkrátka budovat u nich intenzivní, intelektuální vztah a emocionální sepětí s divadelním uměním.

Společně s Dorou Štědroňovou bude nejužší umělecký tým Činohry NdB utvářet režisér **Jan Mikulášek**, jedna z nejvýznamnějších osobností současného českého divadla, se kterým Štědroňová kontinuálně pracuje již od roku 2007, kdy společně uvedli právě na jevišti Mahenovy činohry Lorcovu *Krvavou svatbu*. S Janem Mikuláškem počítáme na post kmenového režiséra a vůbec spolutvůrce uměleckého směru této scény, jeho přítomnost ve vedení vnímáme jako klíčovou. Režijní přístup Jana Mikuláška se často opírá o dramatizace románů, původní scénáře a autorské divadlo. Divadelní práce Dory Štědroňové a Jana Mikuláška dlouhodobě rezonuje na českých i zahraničních scénách, jejich společné inscenace hostovaly na nejvýznamnějších evropských i světových festivalech (Salzburger Festspiele, Authorentheatertage Berlín, Vídeň, Paříž, Londýn, New York, Bogotá...). V roce 2011 získal Jan Mikulášek Cenu Divadelních novin za tvůrčí počín v kategorii činohra za inscenaci *Korespondence V+W*, v roce 2013 Cenu Alfréda Radoka za inscenaci roku, kterou se stala *Zlatá šedesátá* a v roce 2018 Cenu Divadelních novin za tvůrčí počín v kategorii činohra za inscenaci *Mýcení* a ve stejném roce také za *Mýcení* ještě Cenu Josefa Balvína, kterou uděluje Pražský divadelní festival německého jazyka. Výrazná a nepřehlédnutelná je i práce Jana Mikuláška s herci, v minulém roce (2024) získali Cenu Thálie Miloslav König a Kateřina Císařová za hlavní role v Mikuláškových režii v Divadle Na zábradlí.

Mezi další spolupracovníky na postu režie patří **Jiří Havelka**, současný umělecký šéf Dejvického divadla, který v poslední době tenduje k pevným textům s výrazným režijním gestem. Další výraznou osobností v oblasti režie je **Jan Frič**, mimořádný režisér a interpretátor klasických textů. Jeho práce se opírají o dramatické texty s maximálním důrazem a koncentrací na práci s hercem a ve výrazném vizuálním pojetí. Za své inscenace v Národním divadle Vassa *Železnovová* a *Bakchantky* získal Cenu divadelní kritiky pro Nejlepší inscenaci roku 2021 a 2023. Z výrazných režisérských osobností střední generace bychom rádi navázali spolupráci s **Annou Davidovou**, kmenovou režisérkou Divadla Husa na provázku, jejíž podmanivý rukopis klade důraz na výrazné herecké nasazení a žánrové uchopení. Ve spolupráci bychom rádi pokračovali s **Jakubem Šmídem**, který na scéně Mahenova divadla úspěšně uvedl *Vlastence* a jeho působení zde se dále rozvíjí (připravuje Enquistovo zpracování *Faidry*). Spolupráci bychom rádi navázali s režisérem **Janem Holcem**, který na ostravské scéně dokazuje mimořádný smysl nejen pro aktuální interpretace klasiky s důrazem na herecké zpracování.

Ze zástupců mladší generace, jejichž působení bychom soustředili právě na scénu Reduty a kteří již prokázali svůj um a talent na řadě scén, uvádím především **Petra Erbese**, **Borise Jedináka**, **Annu Klimešovou**. Jedná se o tvůrce autorského typu, kteří objevují pro divadlo nová témata, častokrát se opírají o dokumentární postupy, sběr materiálu, a především usilují o výpověď k dnešku. Z nastupujících

představitelů interpretačního žánru divadla bychom rádi spolupracovali s **Tomášem Rálišem** a dalšími.

Do budoucích sezon bychom chtěli oslovit také zahraniční režiséry, předpokládáme možnost koprodukčních projektů, ale také nového, neotřelého pohledu na divadelní umění. Mezi tyto výrazné osobnosti počítáme **D. D. Pařízka**, s nimž plánujeme inscenaci v Činohře NdB už v sezoně 2028/2029 – jedná se o koprodukční projekt s vídeňským partnerem. Pařízkův analytický pohled na středoevropské dějiny bude výrazným obohacením našeho směřování. Stejně tak bychom rádi spolupracovali se současnou generací slovenské, německé, polské a maďarské divadelní scény.

Vedle volby režisérských osobností je klíčová pozice dramaturgů. Jsou to oni, kdo určují spolu s uměleckým šéfem/šéfkou směřování souboru, dohlédnou za konkrétní probíhající úkol, jsou garantem směru, obsahu, myšlenkového proudu, který by mělo každé divadlo razit. Nejde o jednoho konkrétního člověka, ale spíše skupinu lidí, která svými diskusemi, analýzami a intenzivní četbou osahává témata rezonující s dneškem, vyhledává texty a náměty, které zároveň rozvíjejí soubor a kladou před diváky otázky a výzvy. Partnera pro tyto disputace spatřujeme jednak v režisérech samotných, především v kmenovém Janu Mikuláškově a v dramaturzích, jejichž jména v tuto chvíli hledáme v okruhu nastupující a střední generace. Zároveň toužíme po otevřenější formě dramaturgie především směrem k brněnským nakladatelstvím, jejich bohatá síť a naše letité přátelství s redaktory slibuje řadu podnětů a obohacení divadelního uvažování. S tímto záměrem souvisí naše snaha o prosítování (nejen) brněnského uměleckého prostředí, naším snem je vytvoření na půdě divadla platformy pro setkávání se zástupci literatury, architektury, výtvarného umění, uměleckých škol a divadelních kolegů, a to skrze křty knih, výstavy, tematické přednášky a jiné akce. Velikost Brna a blízké vazby vyzývají skrze divadlo k rozvíjení kulturní identity města. Naše společná láska k Brnu, znalost jeho nejen kulturní historie, ale i současných vazeb je pro nás klíčová a zavazující.

Práce všech výše zmíněných tvůrců je odvislá od kondice a kvalit **hereckého souboru**, který vnímáme jako srdce činohry, nejdůležitější složku divadla. Soubor je definován souhrou a společným cílem, který určují hodnoty a filozofické směřování celého snažení. Jedním z největších a nejdůležitějších úkolů je utvářet a pěstovat soubor napříč generacemi, hledat herecké osobnosti schopné interpretačního umění i improvizace, které rády přijímají výzvy a zpracovávají nové úkoly. Umí pracovat sólově i být součástí celku. Postupné doplňování souboru však Dora Štědroňová hodlá činit s rozvahou, plánujeme ověřovat si místo a platnost každého v tomto složitém organismu. V práci se souborem spatřuje Dora Štědroňová významné, ne-li stěžejní pole své působnosti, záměrem je soubor rozšiřovat, pečovat o něj a podněcovat k novým úkolům.

Velkou výzvu a zajímavou platformu v rámci (i nad rámec) Činohry představuje **Divadelní svět Brno**, jehož prestiž i velikost narůstá, v uplynulých letech nabídl

plejádu zahraničních inscenací i podnětných setkání a workshopů. Na jeho podobě bychom rádi spolupracovali se stávající dramaturgyní festivalu **Barborou Gregorovou** a jeho koncepci bychom dále rozvíjeli a obohacovali o mimořádné osobnosti a divadelní události. Tento přímý kontakt se zahraničním divadlem rozvíjí dialog, obohacuje kulturní dění a přispívá k rozšíření diváckých obzorů. Kromě těchto nezpochybnitelných přínosů ještě otevírá dveře ke spolupráci a komunikaci mezi jednotlivými brněnskými divadly. Zajímavou výzvou, pro kterou je festival ideální platformou, by byla koprodukční inscenace se zahraničními partnery. Letitá zkušenost Dory Štědroňové s pořádáním Mezinárodního festivalu Divadlo v Plzni, jehož je šéfdramaturgyní, snad výrazně přispěje k rozvíjení festivalu Divadelní svět Brno a obohatí jeho podobu.

Na postu umělecké šéfky Činohry NdB by Dora Štědroňová ráda rozvíjela dramaturgickou profilaci jednotlivých domů s přihlédnutím k mimořádným akcím, sledovala aktuální témata i ta obecná, která kladou otázky po naší identitě. Dále hodlá systematicky budovat soubor, soustavně rozšiřovat a rozvíjet diváckou komunitu, a především usilovat o co nejkvalitnější podobu divadla, která zrcadlí naši realitu a obohacuje naše všednodenní žití. Vytvářet divadlo na umělecky vysoké úrovni, posilovat společenskou roli divadla a budovat Činohru NdB jako místo, s nímž se diváci a zaměstnanci identifikují.

BALET NDB

Do vedení Baletu Národního divadla Brno jsem oslovil osobnost, kterou lze bez uzardění označit za světovou hvězdu baletního a tanečního umění – **Dariu Klimentovou**. Vystudovala taneční konzervatoř v Praze, po třech letech v baletu Národního divadla odcestovala do zahraničí – tančila jednu sezónu v baletu v Kapském městě, poté tři roky ve Skotském baletu v Glasgow. Na mnoho let pak zakotvila v Anglickém národním baletu v Londýně. Roku 2014 ukončila svou aktivní kariéru, dnes působí v londýnské Královské baletní škole. V Praze pravidelně pořádá letní školu International Ballet Masterclasses in Prague. Poslední dekádu vyučovala klasický balet na prestižní Royal Ballet School při Royal Opera House v Londýně, dnes se jako baletní pedagožka soustřeďuje na své proslulé mezinárodní baletní kurzy, které vede mimo jiné ve Veroně, Tokiu, Londýně nebo právě v Brně.

Daria Klimentová je nejen špičkovou interpretkou klasického repertoáru, ale i obětavou pedagožkou a ambasadorkou baletního umění. Svým příkladem inspiruje generace mladých tanečníků a dokazuje, že český balet má ve světě hrdé a silné jméno.

Navzdory tomu, že s vedením souboru nemá prozatím zkušenosti, domnívám se, že jde o tak mimořádnou osobnost s obrovským renomé a zkušenostmi, že její působení bude pro Balet Národního divadla Brno velkým přispěním a inspirací. Jejím cílem je pokračovat v práci předchozího uměleckého vedení v čele s Máriem

Radačovským, za jehož působení se Balet NdB stal silným a mimořádným tělesem. Tuto nastolenou cestu je však samozřejmě nutné trvale rozvíjet, hledat nové cesty a směry, přinášet nové impulzy, zdroje inspirace a vkládat svůj vlastní umělecký rukopis.

Budování kvalitního baletního souboru je klíčová a zásadní práce, která nikdy nekončí. Balet jakožto syntéza hudby, pohybu a výtvarného umění potřebuje pevné zázemí – tým talentovaných a technicky vyspělých tanečníků, kteří společně vytvářejí živý a zdravý organismus schopný vytvářet náročné, inovativní inscenace. Díky stabilitě, kvalitním podmínkám a motivovanému ohodnocení mohou tanečníci růst a rozvíjet své dovednosti v rámci jednotného stylu a interpretačního jazyka. To pak vede k vysoké úrovni souhry na jevišti a kvalitní interpretaci klasického i současného repertoáru. Zároveň je soubor živnou půdou pro vznik nových choreografií a podporou domácích i zahraničních tvůrců.

Cílem Darii Klimentové je pokračovat v započaté cestě a vybudovat z Baletu NdB světově respektovaný soubor, který bude rovnocenně rozvíjet klasický i současný repertoár. Bude usilovat o vyváženou dramaturgickou skladbu s důrazem na prvotřídní zpracování klasiky vedle děl reflektujících aktuální trendy tanečního umění. K tomu je opět zapotřebí adekvátních prostředků – stejně jako v jiných třeba i neuměleckých odvětvích – můžeme si dovolit jen takovou míru kvality, jakou umožní finance. Ze světových choreografů by ráda oslovila špičkové reprezentanty tohoto umění, kterými jsou – výjimečný český choreograf Jiří Kylián, španělský choreograf a tanečník Nacho Dauto, britská choreografka Cathy Marston, britský taneční umělec Christopher Weeldon, kanadská choreografka Crystal Pite a další.

Zvláštní důraz hodlá Daria Klimentová klást na tvorbu nových celovečerních baletních inscenací s původní hudbou a choreografií. Dále by chtěla systematicky zapojovat české choreografy a autory – ty etablované, osvědčené, ale i začínající, a poskytnout jim prostor pro vznik nových baletních děl.

Naším společným snem je vybudovat soubor s mezinárodním renomé nejen z hlediska taneční techniky, ale i v dramaturgickém směřování, ve výběru hostujících choreografů a ve spolupráci se světovými scénami.

Daria Klimentová je připravena využít svých mezinárodních kontaktů a zkušeností, aby otevřela Brnu dveře do globálního baletního světa. Zároveň však zůstává jejím cílem posilovat českou identitu souboru a přispívat k rozvoji domácí taneční scény.

Podporujeme výrazně také aktivitu juniorského baletu jako přirozeného mostu mezi školou a profesionálním angažmá. Jde o jedinečný a efektivní nástroj, jak „vypěstovat“ přesně takové umělce, jaké soubor potřebuje – s pochopením jeho stylu, estetiky a hodnot. Ráda by se také intenzivně zaměřila na zdravotní a psychickou péči o tanečníky, která je v náročné profesi naprosto klíčová.

Zásadní je pro nás společně vytvářet pozitivní a tvůrčí atmosféru, kde jsou tanečníci motivováni, oceňováni a podporováni v růstu.

Balet Národního divadla Brno společně vidíme jako místo, kde se bude setkávat tradice s inovací, a které inspiruje nejen publikum, ale i další generace tanečníků a tvůrců.